

Ενεργειακή κρίση: οπισθοδρόμηση σε απολιθωμένες πολιτικές ή λύσεις βιωσιμότητας για την κοινωνία, την οικονομία και το περιβάλλον;

18 Απριλίου 2022

Η σημερινή ενεργειακή πραγματικότητα, με την οποία αναμετράται ολόκληρη η Ευρώπη, χρησιμοποιείται ως ευκαιρία για επαναφορά ξεπερασμένων αλλά και οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά ασύμφωνων τεχνολογιών και πολιτικών, ενώ ο πλανήτης βρίσκεται σε κόκκινο συναγερμό.

Την ίδια στιγμή, η κρίση αυτή καταδεικνύει με τον πιο ξεκάθαρο τρόπο ότι η εξάρτηση της Ευρώπης από τα ορυκτά καύσιμα, δεν είναι σε θέση να διασφαλίσει τη βιώσιμη ενεργειακή ασφάλεια, ούτε να μειώσει το ενεργειακό κόστος, και σίγουρα δεν αποτελεί τη λύση στα προβλήματα του πλανήτη μας, ο οποίος βρίσκεται στα όρια της κλιματικής κατάρρευσης.

Οι πρόσφατες επίσημες δηλώσεις της κυβέρνησης για τη στήριξη των πετρελαϊκών εταιρειών και την επιτάχυνση των ερευνών και των εξορύξεων υδρογονανθράκων στις θάλασσες της Κρήτης και του Ιονίου και σε χερσαίες περιοχές της Δυτικής Ελλάδας, δεν βυθίζουν απλά τη χώρα σε απολιθωμένες και ξεπερασμένες πολιτικές ανυπολόγιστου κλιματικού αποτυπώματος. Δείχνουν την ένδεια πολιτικής καινοτομίας για τη μακρόπνοη βιωσιμότητα της κοινωνίας και της οικονομίας.

Ειδικά σε σχέση με τους κυβερνητικούς ισχυρισμούς ότι η επιτάχυνση των προγραμμάτων έρευνας και εξόρυξης ορυκτών καυσίμων, κυρίως πετρελαίου και αερίου, θα βγάλουν την Ελλάδα από την ενεργειακή κρίση, οφείλουμε να επισημάνουμε πως η πρόσδεση της χώρας στο άρμα πολύχρονης διάρκειας συμβάσεων μίσθωσης μεγάλων θαλάσσιων και χερσαίων περιοχών απειλούν να προκαλέσουν βαθύτερα προβλήματα. Την ίδια στιγμή, η κυβέρνηση αποφεύγει να αντιμετωπίσει την κρίση κατά μέτωπο και να αναπτύξει λύσεις που θα γλιτώσουν τη χώρα από επόμενες χειρότερες αναταράξεις.

Αποσιωπάται έτσι ότι :

1. Στα εργαλεία που έχει ήδη αναπτύξει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για να βοηθήσει τα κράτη μέλη στην άμεση αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης δεν περιλαμβάνεται η ενίσχυση της εξόρυξης ορυκτών καυσίμων, αλλά προωθούνται μέτρα όπως: (α) η μειωμένη φορολογία για ευάλωτα νοικοκυριά (β) η στοχευμένη ενίσχυση σε ευπαθείς τομείς της οικονομίας (γ) η μείωση του ΦΠΑ για την οικιακή ενέργεια (δ) η ενισχυμένη επιτήρηση της αγοράς ενέργειας, καθώς και η επιφυλακή για την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού και την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών και (ε) η δημόσια παρέμβαση «όσον αφορά τον καθορισμό των τιμών προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε ενεργειακά φτωχούς ή ευάλωτους οικιακούς πελάτες» (όπως ρητά και επιτρέπει η πρόσφατη ευρωπαϊκή οδηγία για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας).
2. Τόσο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσο και η Διεθνής Ένωση Ενέργειας (IEA) προτρέπουν τα κράτη σε ενίσχυση και επιτάχυνση της μετάβασης σε ένα σύστημα που θα βασίζεται στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ενώ θεωρείται δεδομένο ότι το σύστημα αυτό θα αναπτυχθεί με τους ασφαλέστερους όρους για το φυσικό περιβάλλον και τη βιοποικιλότητα. Τα παραπάνω

σημαίνουν προώθηση της αυτοπαραγωγής ενέργειας, των ενεργειακών κοινοτήτων, της συλλογικής συμμετοχής στην αγορά ενέργειας (demand response), και τη γενναία βελτίωση της της σωρευτικής εκπροσώπησης των καταναλωτών στην ανταπόκριση ζήτησης.

3. Εκτός από τα παραπάνω, η κυβέρνηση δεν μπαίνει στον κόπο να εξηγήσει από πού συνάγεται ότι το ορυκτό αέριο από ελληνικά κοιτάσματα θα είναι φθηνότερο, ούτε πόσο βιώσιμη θα είναι η εκμετάλλευση των ελληνικών πεδίων όταν οι τιμές αρχίσουν πάλι να μειώνονται.
4. Στην πραγματικότητα δεν υπάρχει κανένα δημόσια διαθέσιμο στοιχείο, μέχρι στιγμής, για εμπορικά εκμεταλλεύσιμη ανακάλυψη υδρογονανθράκων. Την ίδια στιγμή, οι (κυρωμένες από την Βουλή) συμβάσεις υδρογονανθράκων, οι οποίες βασίζονται σε σύμβαση-μοντέλο της ΕΔΕΥ (στα αγγλικά), προβλέπουν προνομιακή ικανοποίηση της εγχώριας αγοράς μόνο σε περίπτωση πολέμου, απειλής πολέμου ή (κηρυγμένης) κατάστασης έκτακτης ανάγκης (ενδεικτικά, άρθ. 18 Σύμβασης ΝΔ Κρήτης). Ακόμα και τότε, η πώληση θα γίνει στην λεγόμενη "επίσημη τιμή" (σε τιμή υπό καθεστώς ανταγωνισμού) και όχι σε οποιαδήποτε προνομιακή τιμή. Άρα, τίποτα δεν προστατεύει την ελληνική κοινωνία από τυχόν υψηλές τιμές. Σκοπεύει η Βουλή, το αρμόδιο Υπουργείο, η ΕΔΕΥ ή οι Μισθωτές, να ζητήσουν τροποποίηση των όρων αυτών;
5. Οι «Μισθωτές», δηλαδή οι πετρελαϊκές εταιρείες στις οποίες έχουν παραχωρηθεί για έρευνες και εξορύξεις τεράστιες θαλάσσιες και χερσαίες περιοχές της Ελλάδας (πολλές από τις οποίες έχουν ενταχθεί στο δίκτυο Natura 2000 ή αποτελούν τμήματα εθνικών πάρκων) επωφελούνται από ένα προνομιακό φορολογικό καθεστώς. Σκοπεύει η Βουλή, το αρμόδιο υπουργείο, η ΕΔΕΥ ή οι Μισθωτές να εξετάσουν την τροποποίησή του (δεδομένων μάλιστα των αυξημένων τιμών ενέργειας), έτσι ώστε να είναι σε θέση το δημόσιο να στηρίξει καλύτερα τους καταναλωτές (και την πράσινη μετάβαση της χώρας);
6. Οι εκπρόσωποι της εξορυκτικής βιομηχανίας έχουν να ξεπεράσουν μία προφανή σύγκρουση συμφερόντων όταν προσφέρουν συμβουλές για την υπέρβαση της ενεργειακής κρίσης. Ανεξάρτητα όμως από αυτό, η επιχειρηματολογία που αναπτύσσεται είναι ιδιαίτερα παράδοξη. Ακούμε τον τελευταίο καιρό από δηλώσεις κυβερνητικών αξιωματούχων, αλλά και από διάφορους αναλυτές της πετρελαϊκής βιομηχανίας ότι η πράσινη ατζέντα και η ταχεία προώθηση των ΑΠΕ είναι μεν προς την σωστή κατεύθυνση για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, αλλά παρόλα αυτά πρέπει τώρα να στηριχθούν τα προγράμματα εξορύξεων. Θα πρέπει κάποια στιγμή να παραδεχθούν δημόσια ότι πρόκειται για ακριβώς αντίθετες κατευθύνσεις, όπως σαφέστατα καταδεικνύει η ειδική στα θέματα της κλιματικής αλλαγής επιστημονική κοινότητα μέσα από την πλέον πρόσφατη έκθεση της Διακυβερνητικής Επιτροπής του ΟΗΕ για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC).

Τέλος, ειδικότερα όσον αφορά την αίτηση ακύρωσης που κατατέθηκε το 2019 στο Συμβούλιο της Επικρατείας από τις περιβαλλοντικές οργανώσεις WWF Ελλάς και Greenpeace και από το Ινστιτούτο Κητολογικών Ερευνών Πέλαγος υπενθυμίζουμε ότι η εκδίκαση της υπόθεσης εκκρεμεί στο Συμβούλιο της Επικρατείας αν και παρήλθαν σχεδόν τρία (3) χρόνια από την κατάθεση της αιτήσεως ακυρώσεως. Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και η Ελληνική Διαχειριστική Εταιρία Υδρογονανθράκων ΑΕ (ΕΔΕΥ ΑΕ) δεν έχουν υποβάλει στο Δικαστήριο, όπως έχουν υποχρέωση, τον απαιτούμενο για τη συζήτηση της υπόθεσης διοικητικό φάκελο και τις απόψεις τους επί των ισχυρισμών μας. Αυτή και μόνο είναι η πραγματική αιτία των αλλεπάλληλων αναβολών και όχι η ολιγωρία του Δικαστηρίου ή άλλες καθυστερήσεις, όπως παραπλανητικά διαδίδεται. Οι περιβαλλοντικές οργανώσεις άσκησαν την αίτηση αυτή, όπως είχαν καθήκον, διότι η διαδικασία αδειοδότησης δεν προστατεύει επαρκώς το ευαίσθητο θαλάσσιο και παράκτιο περιβάλλον της Ν. Κρήτης, και ευρύτερα της ΝΔ Ελλάδας.

Επί του πραγματικού ζητήματος της επίπτωσης της καύσης ορυκτών καυσίμων (πετρελαίου, αερίου και κάρβουνου) στο κλίμα του πλανήτη και στο φυσικό περιβάλλον και την ποιότητα της ατμόσφαιρας έχει ήδη τοποθετηθεί ξεκάθαρα η επιστήμη. Ειδικά όσον αφορά την επίδραση των σεισμικών ερευνών στη θαλάσσια ζωή, τα πρόσφατα κρούσματα εκβρασμών θαλάσσιων

θηλαστικών στο Ιόνιο έφεραν στο φως τις σοβαρότατες πιθανές επιπτώσεις που αυτές οι εργασίες μπορούν να προκαλέσουν σε απειλούμενα με εξαφάνιση είδη της θαλάσσιας ζωής.

Ζητάμε από την κυβέρνηση και από όλα τα κόμματα να αντιμετωπίσουν την ενεργειακή κρίση και τις συνέπειες στην οικονομία και την κοινωνία με υπευθυνότητα και χωρίς κινήσεις εντυπωσιασμού. Η σημερινή ενεργειακή κρίση δεν πρέπει να μετατραπεί σε κρίση για τις επόμενες γενιές. Η αντιμετώπιση των σημερινών προκλήσεων θα πρέπει να γίνει με το βλέμμα στραμμένο σε ένα ασφαλές μέλλον, δηλαδή να προτάξει την προστασία του περιβάλλοντος, τις κλιματικές αντοχές του πλανήτη, την κοινωνική συμμετοχή και τη μείωση των ανισοτήτων. Τώρα είναι η στιγμή να αναλάβει η Ελλάδα σημαντικές κλιματικές πρωτοβουλίες, με πρώτο βήμα την ψήφιση ενός ισχυρού εθνικού κλιματικού νόμου και την προώθηση λύσεων που πραγματικά θα προσφέρουν στη χώρα ενεργειακή ασφάλεια και απεξάρτηση από γεωπολιτικές αναταράξεις.